

HISTÒRIA NATURAL DELS PAÏSOS CATALANS

7

VEGETACIÓ

Ramon Folch i Guillèn
Teresa Franquesa
i
Josep M. Camarasa

ENCICLOPÈDIA CATALANA, S. A.
Barcelona, 1984

El present volum de la Història Natural dels Països Catalans, dedicat al mantell vegetal, completa el cicle botànic iniciat amb els volums consagrats a les plantes inferiors, als fongs i als líquens, i continuat amb el volum centrat en les plantes superiors. El present volum, altrament, es relaciona també amb el dedicat als fenòmens geomorfològics i edàfics, sobretot amb els capítols d'aquest que tracten la temàtica dels sòls. És oportú de fer aquest advertiment previ, car una completa comprensió de la terminologia i del contingut del text present pot aconsellar de tenir a l'abast, en alguns moments, els altres volums suara alludits.

L'escarida denominació de "Vegetació" triada per a designar el present volum no és, certament, tan suggerent com la de "Paisatge vegetal", prou emprada en obres d'ambició semblant. Hom ha fet la tria ben a gratcient, tanmateix, no pas per atzar. En efecte, hom ha volgut defugir tota connotació de descripció frívola o simplement acientífica, risc que sotja sempre l'usuari del mot "paisatge", tan malmès per un tractament massa turístic del terme en els darrers temps. És cert que existeixen intents d'una possible ciència del paisatge, o dels paisatges, integradora de tots els elements fenomenològics que constitueixen "allò que veiem", però també és cert que la qüestió es veu sovint reduïda a una efusió pictòrica, científicament poc solvent i artísticament mancada d'interès. Per això hom ha mantingut el terme "vegetació", clàssic i inequívoc.

El present volum, en efecte, s'ocupa de la vegetació dels Països Catalans —i també, molt breument, de la del món en general, a fi de contextualitzar les coses—, és a dir del conjunt d'elements de natura vegetal que, convenientment integrats, constitueixen la cutícula verda del nostre país. Cal subratllar el fenomen de la integració perquè hi resideix la veritable dimensió conceptual del volum: la vegetació d'un indret no són només les plantes que s'hi fan, sinó sobretot el sistema biològic que, en agrupar-se i interaccionar-se, aquestes plantes generen. El paisatge que contemplem no és fet de plantes aïllades, sinó d'unitats de vegetació encaixades les unes amb les altres. Aquest és el missatge bàsic a retenir, el fil conductor de tot el volum, la novetat relativa a considerar.

Efectivament: la novetat relativa a considerar. Novetat, perquè es tracta d'una manera de veure poc o no gens usual, però relativa, perquè ja fa anys que determinats cercles acadèmics, o fins i tot diletants, l'han adoptada i aprofundida sense reserves: precisament hi ha un apartat en aquest mateix volum que contempla aquests aspectes històrics i deixa ben establerts els progressos en la ciència

de la vegetació que han estat fets en el darrers decennis (però no pas gaire abans, certament). Uns progressos que ja fan possible avui un text com el present entre nosaltres, cosa poc pensable només deu o vint anys enrere, i del tot inconcebible abans dels anys cinquanta. Una simple ullada a la taula de les comunitats que acompanya, a manera d'apèndix, el cos del present volum equival a un toc del tot persuassiu en aquesta línia: hom hi descobreix l'elevat nombre d'unitats que han estat ja establertes i descrites i, alhora, hom s'adona de les dates recents en què la feina ha estat duta a terme.

El cos del llibre, per cert, es migparteix entre la descripció més o menys sectorial i analítica d'aquestes unitats elementals de vegetació, les anomenades comunitats vegetals, i l'assaig de síntesi d'aquestes peces en grans unitats paisatgístiques, síntesi que suposa una revisió, a la llum de noves clarícies, d'allò que tots estàvem acostumats a veure des de sempre: el paisatge vegetal, si ens és permès d'emprar la locució en tota la seva noble i sòlida significació. Revisió, aquesta sí, força novedosa i per això mateix susceptible encara de tots els errors i ingenuïtats que adornen o enlletgeixen, segons com es miri, tota línia innovadora. Fem l'aportació de manera il·lusionada, amatents a esmenar-la en tot allò que l'experiència demanarà, si ho demana.

Els qui això signem som conscients de la nostra autoria només parcial del volum, fet que ens mou a fer palès el nostre agraïment sincer, no només protocol·lari, a diversos col·laboradors capitals. A Josep M. Camarasa, autor com nosaltres mateixos d'una part del text. A Eugeni Sierra i a Marisa Bendala, que han fet possible, l'un amb els seus sempre exemplars dibuixos a la ploma, l'altra amb una il·luminació ajustada i sensible, l'assaig novel·lós de les panoràmiques esquemàtiques que il·lustren la tercera part del volum. A Josep Nuet i Badia i a Ernest Costa, principals fornidors de les fotografies emprades i fins d'alguns dibuixos, fruit de la seva especial i no gens comuna capacitat de fotògrafs capaços, doblats de naturalista. Als estudis Maber, que han fet una molt convincent traducció gràfica dels nostres esbossos cartogràfics. I a tots aquells, esmentats o no en els crèdits adjunts, que han aportat llur il·lusió i entusiasme, entre els quals, i molt especialment, els qui ens han precedit i acumulat, amb els anys, materials de recerca, potser gens conscients aleshores que els establien, de com els agraïm ara la tasca duta a terme.

Ramon Folch i Guillèn
Teresa Franquesa